

چکیده

در دنیای کسب و کار امروز، سازمانها و بنگاههای اقتصادی که توجه ویژه به کارآفرینی و افراد کارآفرین دارند می توانند بقای خود در بازار تضمین نموده و به رقابت با سایر رقبای داخلی و خارجی بپردازند. سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان یک سازمان مادر تخصصی دریایی کشور بخش اعظمی از اقتصاد این حوزه را در اختیار دارد که باید همگام با نهضت جهانی کارآفرینی، برای بقا و حفظ موقعیت رقابتی خود با سایر بنادر کشورهای همسایه حرکت عظیمی را آغاز نماید.

در تحقیق حاضر با استفاده از روش تکنولوژی حیاتی بعنوان یکی از روشهای مدل آینده نگاری سه بندر اصلی سازمان بنادر و دریانوردی در حوزه شمال کشور (بنادر انزلی، نوشهر و امیرآباد) انتخاب و طی فرآیندی اولویت بندی گردیدند. مطابق نقشه راه تحقیق با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و مرور مطالعات انجام شده، شاخص های کارآفرینی فردی و سازمانی تعیین و توسط خبرگان منتخب حوزه تحقیق، تحت روایی محتوی قرار گرفت. در مرحله بعد پرسشنامه تحقیق شامل 94 سوال تهیه برای 30 نفر از متخصصین منتخب شاغل در بنادر کشور، ارسال گردید. اطلاعات و نتایج جمع آوری شده از پرسشنامه های تحقیق اعتبار سنجی شده و نتیجه 0/959 ضریب آلفای کرونباخ حکایت از سطح پایایی مطلوب پرسشنامه ها دارد. در مرحله بعد نمرات میانگین شاخص های کارآفرینی فردی و سازمانی بنادر وارد ماتریس کارآفرینی فردی و سازمانی شده و بنادر بر اساس امتیاز کلی از منظر شاخص های کارآفرینانه رتبه بندی گردیدند. نتایج نشان داد که از میان بنادر مورد مطالعه، بندر انزلی در مجموع شاخص های کارآفرینی در محدوده مطلوب ماتریس رسم شده قرار گرفته و از موقعیت خوبی برخوردار می باشد، اما با این وجود لازم است رابطه میان شاخص های کارآفرینی و میزان موفقیت بنادر در ایجاد اشتغال در آینده مورد بررسی قرار گیرد.

کلید واژه:

سازمان بنادر و دریانوردی، کارآفرینی فردی، کارآفرینی سازمانی، روش تکنولوژی حیاتی.

مقدمه

کارآفرینی 1 از قرون 18 و 19 همزمان با انقلاب صنعتی رشد وسیعی پیدا کرد که تا به حال نیز ادامه دارد و همواره به دنبال کشف فرصت هایی است که خلق ارزش می کنند. محدوده کاربرد کارآفرینی بسیار وسیع بوده و حوزه های تجاری، اجتماعی، فرهنگی و موسسات متعددی را تحت تاثیر خود قرار داده است (Bryant, 2015). در دنیای کسب و کار امروز، ظرفیت کارآفرینی تعیین کننده مزیت رقابتی یک سازمان است و کارآفرینان به عنوان یک منبع حیاتی سازمان به شمار می روند. لذا شناسایی ویژگی های فردی کارآفرینان می تواند در تعیین افراد کارآفرین یک سازمان مؤثر بوده به تبع آن میزان کارآفرینی یک سازمان را مورد ارزیابی قرار دهند (Roblesa & Zarraga, 2014).

اولویت بندی کارآفرینی بنادر اصلی
حوزه شمال کشور بر مبنای تکنیک
تکنولوژی حیاتی بعنوان یکی از
روشهای مدل آینده نگاری

پروانه گلرد (نویسنده مسئول)

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران جنوب

P_Gelard@azad.ac.ir

حسین صاحبی

دانشجوی دکترای کارآفرینی دانشگاه

آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

Sahebi@srbiau.ac.ir

یکی از سؤالات اصلی قابل طرح در کارآفرینی این است که چگونه فرصت باعث ایجاد کالاها و خدماتی می شوند که در آینده خلق می شوند (Alvarez & Barney, 2008).

فردکارآفرین چند وجه دارد و نقش های متعددی را بازی می کند. کارآفرین شخصی است که ریسک های مرتبط با عدم قطعیت را به عهده می گیرد و سرمایه مالی را تأمین می کند، یک نوآور است، تصمیم گیرنده است، یک رهبر صنعتی است، یک مدیر یا مباشر، یک سازمان دهنده و هماهنگ کننده منابع اقتصادی است، یک استخدام کننده عوامل تولید است و یک تخصیص دهنده منابع بمنظور مصارف متناوب می باشد (Link & Scott, 2010). هدف کارآفرینی در هر سازمان دستیابی به توسعه عملکرد میباشد که در سودآوری، افزایش تولید و ارتقای عملکرد اقتصادی سازمان نقش اساسی دارد. سازمان ها برای حفظ مزیت رقابتی خود در بلند مدت مجبور به توسعه تعهد خود به کارآفرینی سازمان هستند (ابراهیم پور و صالحی صدقیانی، 1390). پشتیبانی از حوزه مدیریت نوآوری در کنار سایر سیستم های کنترلی و انگیزشی میتواند در ایجاد سازمان های سازمان خلاق نقش بسیار مهمی را ایفا نماید (Roblesa & Zarraga, 2014).

فرهنگ کارآفرینی نقش مهمی در توسعه و گسترش کارآفرینی دارد و کارآفرینان باعث توسعه طبقات اجتماعی می شوند، بنابراین ارزش های فرهنگی جوامع باید از کارآفرینی پشتیبانی و حمایت کنند (Duman et al. 2015).

1. مرور ادبیات تحقیق

در مطالعه ای که بر روی خلق فرصتهای کارآفرینانه و تمرکز بر روی اقدامات کارآفرینانه با زیر ساخت تکنولوژی توسط آلوارز صورت گرفت، مشخص گردید آنچه که در بروز اقدامات کارآفرینانه نقش کلیدی دارد، ویژگی های بارز کارآفرینان است که منجر به آن اقدامات و شیوع این رفتارها در سطح بنگاه یا سازمان شده و به فرهنگ کارآفرینانه تبدیل میگردد (Alvarez, 2008). یزدانشناس در تحقیق دیگری که بر روی شناسایی ویژگی های کارآفرینی سازمانی درونی و بیرونی در میان سازمانهای عمومی ایران انجام شد، معیارهای متعددی در این زمینه شناسایی و مورد بررسی قرار گرفت که در تحقیق حاضر از ویژگی های کارآفرینی سازمانی این پژوهش برای ادارات کل بنادر و دریانوردی در حوزه شمال کشور استفاده شده است (Yazdanshenas, 2014). اهمیت مطالعه و درک شاخص های کارآفرینی فردی و سازمانی باعث شده است که مطالعات زیادی در این حوزه در ایران و سایر کشورهای جهان صورت پذیرد. در این راستا مطالعه ای توسط مومته در سال 2015 به منظور بررسی توسعه فرهنگ کارآفرینی میان فارغ التحصیلان مقطع کارشناسی علوم مهندسی در کشور رومانی انجام شد و با مقایسه وضعیت آموزشی کشور رومانی با دانشگاههای معتبر آمریکا و انگلیس که از سالها پیش آموزش مهارتهای کارآفرینی را در بین فارغ التحصیلان دانشگاهی خود شروع کرده اند، راهکارهای کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت جهت ارتقای مهارت های کارآفرینی ارائه نمود (Momete, 2015). در همین زمینه پژوهش دیگری توسط دومانا درخصوص چگونگی تشکیل فرهنگ کارآفرینی در یک بنگاه از میان 180 نفر از کارآفرینان اتاق صنعت کونیا که بطور اتفاقی انتخاب شده بودند صورت پذیرفت. در این مطالعه شاخص های کارآفرینی فردی این اشخاص اندازه گیری شده و همبستگی این شاخص ها با موفقیت آنان در کسب و کارشان بررسی شد (Dumana, 2015). در تحقیق دیگری که توسط بریانت صورت پذیرفت به رابطه کارآفرینی و رشد سازمان پرداخته شده است. نتایج این مطالعه حاکی از این است که فرصتهایی که خلق ارزش می کنند باید مورد توجه قرار گرفته و کارآفرینی را بعنوان فرآیندی که سازمان را به سمت خلق ارزش و ایجاد فرصت هدایت می کند در نظر گرفت (Bryant, 2015).

در پژوهش دیگری که توسط انصاری و سلیمانی انجام شد نوآوری در سازمانها بر مبنای انواع کارآفرینی سازمانی، کارآفرینی از نوع فردی، اجتماعی، اداری و سایر موارد دسته بندی شد و مقایسه ای بین ویژگی های شخصیتی کارآفرینان مستقل با سازمانی نیز انجام پذیرفت (انصاری و سلمانی زاده، 1388).

کاظمی و همکاران در زمینه شناسایی و تحلیل موانع رفتار کارآفرینی در سازمان تربیت بدنی کشور انجام شد و موانعی که باعث کاهش نوآوری و رفتار کارآفرینی شده تحت عنوان سبک رهبری، فرهنگ سازمانی، ویژگی های شخصیتی مدیران و کارکنان و تضاد سازمانی ذکر شده است (محمد کاظمی و همکاران، 1390).

میر فخرالدینی و همکاران مطالعه موردی در خصوص رابطه کارآفرینی و تعالی عملکرد سازمانی در شرکت پیشگامان کویر یزد انجام دادند و در آن مولفه های کارآفرینی شرکتی مانند نوآوری، خود نوسازی، پیشگامی و اقدامات ریسک آمیز جدید مورد ارزیابی قرار گرفت (میر فخرالدینی و همکاران، 1391).

در راستای همین تحقیقات، مطالعه دیگری در خصوص شناسایی و رتبه بندی عوامل موثر بر کارآفرینی در سازمان تامین اجتماعی توسط انجام شده که نتیجه تحقیق این است که هر سه عامل ساختاری، محیطی و رفتاری با توسعه کارآفرینی در سازمان تامین اجتماعی رابطه مثبت و مستقیم دارند (بوکا، 1392).

تحقیق و توسعه در هر سازمانی که به دنبال تولید و یا استفاده از محصولات به روز دنیا می باشد، اما نکته ای مهم این است که سازمان با توجه به تعدد موضوعات قابل تحقیق، به کدام موضوعات پرداخته و چگونه آنها را رتبه بندی نمایند. در این خصوص روشهایی وجود دارد که به نوعی بعنوان آینده نگاری، اولویت بندی و رتبه بندی موضوعات تحقیقاتی به کار می رود. این مدلها و رویکردها در واقع قسمتی از تدوین استراتژی به شمار می آیند، با این تفاوت که بعضی از قسمت های مطرح در استراتژی را در بر نداشته و تنها به بررسی اولویتها اکتفا می کنند. بنابراین خروجی آنها تنها اولویت های مطرح در آن موضوع (خواه تکنولوژی و یا برنامه های تحقیقاتی) می باشد. در مطالعه حاضر رتبه بندی بنادر کشور از منظر ویژگی های کارآفرینی فردی و سازمانی کاری بدیع و سودمند جهت شناسایی وضعیت موجود بوده و می تواند نقاط قوت و ضعف کارآفرینی در بین بنادر انزلی، امیرآباد و نوشهر که بنادر اصلی کشور در حوزه شمال کشور هستند را دریافت و اقدامات اصلاحی در این راستا انجام داد تا رشد اقتصادی را بدنبال داشته باشد. حال با توجه به چنین اهمیتی که کارآفرینان و کارآفرینی در یک سازمان دارد، جایگاه شناخت این ارزش در یک سازمان مادر تخصصی دریایی کشور به نام سازمان بنادر و دریانوردی مورد توجه قرار می گیرد.

2. روش تحقیق:

روش تحقیق در این پژوهش کتابخانه ای، مصاحبه با خبرگان، توصیفی - پیمایشی بوده و با تدوین پرسشنامه در قالب لیکرت 2 انجام گردیده است. هدف از مطالعه حاضر رتبه بندی بنادر اصلی کشور از منظر ویژگی های کارآفرینی فردی و سازمانی میباشد. مطابق شکل شماره 1 نقشه راه تحقیق به تفکیک مراحل تشکیل دهنده آن بمنظور رتبه بندی بنادر اصلی منطقه شمال کشور از منظر ویژگیهای فردی و سازمانی بر اساس روش تکنولوژی حیاتی نشان داده شده است.

شکل شماره ۱: نقشه راه تحقیق بمنظور اولویت بندی بنادر از لحاظ شاخص های کارآفرینی

روش تکنولوژی حیاتی شامل چهار مرحله زیر انجام می‌باشد:

مرحله اول: اولین مرحله به شناسایی و انتخاب متخصصان، اختصاص دارد..

مرحله دوم: دومین مرحله مربوط به فهرست نمودن تکنولوژی‌هاست که در آن فهرست اولیه‌ای از تمامی تکنولوژی‌ها تهیه می‌شود تا در مراحل بعدی بررسی گردند.

مرحله سوم: در این مرحله، اولویت‌بندی تکنولوژی‌ها انجام شده و فهرست اولیه تکنولوژی‌های تهیه شده در مرحله قبل پس از تجزیه و تحلیل بر حسب معیارهایی خاص، اولویت‌بندی می‌شوند.

مرحله چهارم: مرحله چهارم به تهیه فهرست نهایی تکنولوژی‌های کلیدی اختصاص دارد (ناظمی و قدیری، 1385).

1.2. بررسی تحقیقات انجام شده و استخراج شاخص های کارآفرینی فردی و سازمانی

همانطوریکه در جداول شماره های 1 و 2 ملاحظه می‌گردد، در مطالعات انجام شده، فراوانی استناد مقالات به هریک از شاخص های کارآفرینی فردی و سازمانی که به نوعی اهمیت شاخص های مورد نظر را در مقایسه با سایر شاخص های مرتبط نشان میدهد، نمایش داده شده است. مطابق جدول شماره 1 شاخص های ریسک پذیری، نوآوری و عزت نفس بترتیب بیشترین استناد علمی در مقالات را از

آن خود نمودند. این در حالیست که در جدول شماره 2 شاخص های مدیران و پرسنل، ساختار، استراتژی، سبک و مهارت ها بترتیب بالاترین استناد علمی و توجه محققین را نسبت به خودکسب نموده اند.

جدول شماره 1: شاخص های کارآفرینی فردی منتج از مطالعات گذشته

شاخص های کارآفرینی فردی												مطالعات انجام شده		
توس از شکست ¹⁶	قدرت مذاکره ¹⁵	عزت نفس ¹⁴	خودگردانی در کار ¹³	کار گروهی ¹²	رهبری ¹¹	نوآوری ¹⁰	کیفیت کار ⁹	مدیریت تغییرات ⁸	حل مسئله ⁷	پویا گرایی ⁶	مسئولیت پذیری ⁵		خلایت ⁴	ریسک پذیری ³
					■								■	صفری و همکاران، 1395
						■							■	Yazdi Moghaddama et 2015 .al
	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Robles & Zárraga-2015 Rodríguez
													■	2014 Yazdanshenas
			■							■		■	■	2008 . Oosterbeek et al
■													■	مدرسی عالم و داودی، 1393
													■	عربیون و همکاران، 1389
		■									■		■	تقی زاده و همکاران، 1391
		■										■	■	بهرام زاده و همکاران، 1389
		■			■								■	نصیر زاده و همکاران، 1392

جدول شماره 2: شاخص های کارآفرینی سازمانی منتج از مطالعات گذشته

شاخص های کارآفرینی سازمانی													
بیرونی					درونی								
فرهنگ اجتماعی ²⁹	اقتصاد ²⁸	تکنولوژی ²⁷	صنعت ²⁶	بازار ²⁵	دولت ²⁴	فرهنگ ²³	مهارت ها ²²	سبک ²¹	مدیران و پرسنل ²⁰	سیستم ها ¹⁹	استراتژی ¹⁸	ساختار ¹⁷	
								■	■		■		صفری و همکاران، 1395
							■				■	■	Yazdi Moghaddama 2015 .et al
■													Robles & Zárraga-2015 Rodríguez
■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Yezdanshenas 2014
									■				طلایی، 1392
							■	■	■			■	2010 Raja & Rose

2.2. انتخاب خبرگان و متخصصین در حوزه بنادر و کشتیرانی

در این بخش از مطالعه خبرگان و متخصصین حوزه مورد مطالعه از انتخاب شدند. این افراد از تمامی بنادر سازمان بنادر و دریانوردی سرتاسر کشور انتخاب شدند. به هر حال این افراد بمنظور بررسی و تایید سوالات از منظر کمی و کیفی انتخاب شده و نقش آفرینی نمودند.

2.3. فهرست نمودن بنادر مختلف و استفاده از نظر خبرگان در انتخاب بنادر اصلی حوزه شمال کشور

در این مرحله از مطالعه، فهرستی اولیه از تمامی بنادر سازمان بنادر و دریانوردی کشور تهیه شده و بعنوان مکان تحقیق بنادر اصلی حوزه شمال کشور شامل بنادر انزلی، امیرآباد و نوشهر انتخاب شدند.

2.4. طراحی پرسشنامه تحقیق جهت ارزیابی بنادر شمال حوزه کشور و انجام روایی محتوی

در این مرحله، با مرور ادبیات تحقیق و نظر خبرگان، پرسشنامه تحقیق متشکل از 94 سوال طراحی گردید. قبل از ارسال پرسشنامه تحقیق لازم است که کمیت و کیفیت سوالات توسط خبرگان حوزه تحقیق بازبینی و مورد تایید و روایی محتوی قرار گیرد (هومن، 1388). بر این اساس با استفاده از نظر تیم خبرگان که مشخصات این افراد در جدول شماره 3 درج گردیده است، سوالات از نظر 3 نفر از خبرگان متخصص مورد بررسی قرار گرفته و سوالات پرسشنامه تحت روایی محتوی قرار گرفت.

جدول شماره 3: مشخصات خبرگان تایید کننده روایی پرسشنامه

سمت	تحصیلات	سابقه کار (سال)
مدیر کل بنادر و دریانوردی استان گیلان	کارشناسی ارشد	26
مدیر کل بنادر و دریانوردی استان مازندران	کارشناسی ارشد	27
مدیر کل بنادر و دریانوردی و منطقه ویژه اقتصادی امیرآباد	کارشناسی ارشد	16

2.5. ارسال پرسشنامه تحقیق، تجزیه و اعتبار سنجی نتایج

پرسشنامه طراحی شده بین مسئولین ارشد ادارات کل بنادر استان گیلان (انزلی)، مازندران (نوشهر) و منطقه ویژه اقتصادی بندر امیرآباد در سمت های مدیران کل بنادر، معاونین عملیات بندری، معاونین فنی و مهندسی، معاونین مالی و اداری و روسای ادارات تخصصی با تجربه کار متوسط 15 سال به بالا به تعداد 30 پرسشنامه توزیع و پاسخ ها جمع آوری و به ارزیابی نتایج مربوط به شاخص های کارآفرینی فردی و سازمانی پرداخته شد.

آلفای کرونباخ نوعی ضریب پایایی است که مشخص می کند چگونه شاخص ها در یک مجموعه، به صورت مناسب به یکدیگر پیوند خورده اند (مؤمنی، قیومی، 1389).

مطابق جدول شماره 4 بمنظور اعتبار سنجی و تعیین پایایی پرسشنامه حاضر نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که نتیجه آزمون عدد 0/959 را نشان داد، که این عدد میزان پایایی نتایج حاصل از پرسشنامه های تحقیق را در سطح بسیار خوب تایید می کند.

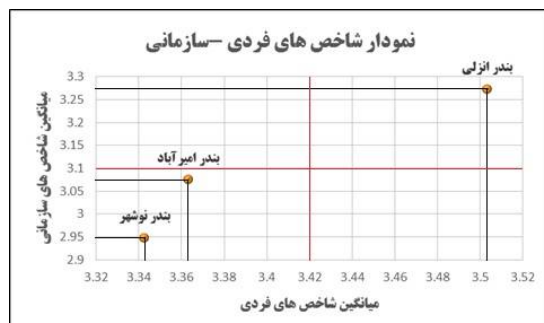
جدول شماره 4: ضریب پایایی به روش آلفای کرونباخ

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0,959	94

6.2. ثبت امتیاز کارآفرینی فردی و سازمانی بنادر در ماتریس کارآفرینی فردی و سازمانی

بمنظور اولویت بندی بنادر، لازم است که از مدلهای آینده نگاری استفاده نمود که از میان این روشها روش تکنولوژی حیاتی (کلیدی) به عنوان روش منتخب جهت اولویت بندی بنادر مورد توجه قرار گرفت. زمانی که انتخاب اولویتها در پروژهی آینده نگار مد نظر است، روش تکنولوژیهای حیاتی یا کلیدی، یک رویکرد ارزشمند و مفید جهت ارزیابی حوزههای تحقیقاتی و تکنولوژیهای مختلف به شمار می رود.

بمنظور تعیین بنادر کلیدی با استفاده از ماتریس نشان داده شده در شکل شماره 2، میانگین شاخص های فردی بندر مورد بررسی بر اساس جدول شماره 5 در محور X و میانگین شاخص های کارآفرینی سازمانی بندر بر اساس جدول شماره 6 در محور Y ثبت می گردد و سپس خطوط متناظر بر روی نمودار رسم می گردند. محل تقاطع نقاط بر روی ماتریس نشان دهنده اهمیت بندر از لحاظ شاخص های کارآفرینی می باشد. با توجه به روش تکنولوژی حیاتی، بندری که پس از تلاقی نقاط در منطقه حیاتی یا به عبارتی بخش بالا سمت راست ماتریس قرار گیرند از اهمیت بالایی برخوردار هستند و به عنوان بنادر مهم معرفی می گردند.

شکل شماره 2: ماتریس کارآفرینی فردی - سازمانی

همانگونه که در جداول 5 و 6 ملاحظه می گردد، میانگین امتیاز سه بندر انزلی، امیرآباد و نوشهر از منظر شاخص های کارآفرینی فردی و سازمانی به شرح ذیل مشاهده می شود.

جدول شماره 5: میانگین امتیاز بنادر منطقه شمال کشور از منظر شاخص های فردی

میانگین نمرات شاخص های فردی					
ردیف	نوع شاخص / نام بنادر		بندر نوشهر	بندر انزلی	بندر امیرآباد
1	ریسک	Risk	2,7917	2,861	2,5
2	خلاقیت	Creativity	3,5313	3,6458	3,775
3	مسئولیت پذیری	Responsibility	3	3,0278	3,433
4	پویاگرایی	Being dynamic	3,75	3,958	4
5	روحیه اشکال یابی برای حل مسئله	Problem Solving	2,625	3,208	3,05
6	مدیریت تغییر	Change Management	2,75	2,875	2,85
7	کیفیت کار	Quality of Work	2,938	3	3
8	نوآوری	Innovation	3,3	3,694	3,13
9	رهبری	Leadership	3,625	3,5625	3,775
10	کارگروهی	Team work	4,188	4,292	4,25
11	خودگردانی در کار	Self-director	4	3,875	3,85
12	اعتماد به نفس	Self esteem	3,3438	3,6458	3,175
13	قدرت مذاکره و برقراری ارتباط با دیگران	Negotiation	3,83	3,861	3,8
14	توس از شکست	Fear of failure	3,125	3,542	2,5
میانگین نمرات شاخص های فردی			3,3427	3,5034	3,363429

جدول شماره 6: میانگین نمرات حاصل از مصاحبه از منظر شاخص های سازمانی

میانگین نمرات شاخص های سازمانی					
ردیف	نوع شاخص / نام بنادر		بندر نوشهر	بندر انزلی	بندر امیرآباد
1	ساختار	Structure	3,013	3,25	3,3
2	استراتژی	Strategy	2,938	3,3	3,25
3	سیستم ها	Systems	2,73	3,005	3,006
4	کارمندان شامل مدیران و پرسنل	Staff (management)	3,013	3,3958	2,85
5	سبک	Style	2,563	3,417	2,75
6	مهارت ها	Skill	3,167	3,44	3,33
7	فرهنگ	Culture	2,725	3,283	2,94
8	دولت	Government	3,0416	2,805	2,8
9	صنعت	Industry	3,5	3,792	3,65
10	تکنولوژی	Tech	3,25	3,33	3,55
11	اقتصاد	Economy	2,625	3,33	2,85
12	فرهنگ اجتماعی	Social Culture	2,8125	2,9375	2,625
میانگین نمرات شاخص های سازمانی			2,94818	3,27378	3,07508

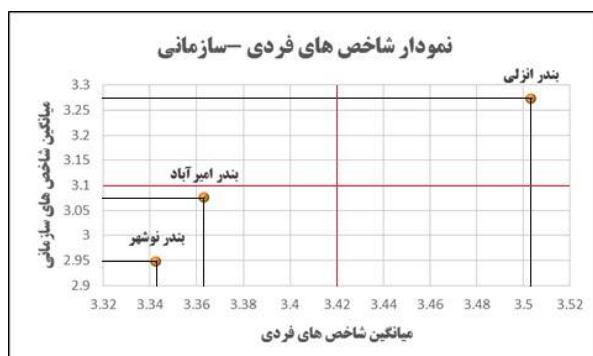
بر اساس جدول شماره 5 از نظر متخصصین عامل کار گروهی از بیشترین اهمیت در میان سه بندر مورد بررسی برخوردار می باشد. پس از عامل کار گروهی شاخص های پویاگرایی و قدرت مذاکره از بیشترین اهمیت برخوردار می باشند.

اما در مقابل از دیدگاه افراد خبره، شاخص های ریسک پذیری و مدیریت تغییر به ترتیب از کمترین اهمیت در کارآفرینی فردی برخوردار هستند.

مطابق جدول شماره 6 در میان شاخص های کارآفرینی سازمانی، شاخص های مهارت و صنعت به ترتیب مهمترین شاخص ها در مقایسه با سایر شاخص های کارآفرینی سازمانی درونی و بیرونی می باشند. این در حالیست که شاخص های سبک و دولت از نظر متخصصین کمترین میزان تاثیر گذاری و اهمیت را در کارآفرینی سازمانی درونی و بیرونی دارا میباشند. بطور کلی با توجه به نتایج بدست آمده، متخصصین و خبرگان در حوزه بنادر و کشتیرانی بر این باور هستند که شاخص های فردی بمراتب بیش از شاخص های سازمانی در فرآیند کارآفرینی در بنادر مورد بررسی دارای اهمیت می باشند و در حقیقت نتایج نشان دهنده میانگین بالاتر و به نوعی اهمیت و تاثیرگذاری بیشتر شاخص های فردی در مقایسه با شاخص های سازمانی را نشان میدهد.

7.2. اولویت بندی بنادر و ارائه پیشنهاد های اصلاحی

پس از بررسی معیارهای کارآفرینی فردی و سازمانی، اکنون به اولویت بندی بنادر مورد بررسی می پردازیم. همانگونه که در شکل شماره 2 نشان داده شد، بندر انزلی بعنوان بندر حیاتی تعیین شد و با توجه به امتیازات کسب شده میزان اولویت بالاتری از منظر شاخص های کارآفرینی فردی و سازمانی، نسبت به دو بندر امیرآباد و نوشهرکسب نموده و این دو بندر بترتیب رتبه های دوم و سوم را اخذ نمودند. بنظر میرسد با درنظر گرفتن این اطلاعات میتوان تصمیماتی را در قالب پروژه هایی بمنظور بهبود میزان کارآفرینی برای هر یک از بنادر مورد بررسی اتخاذ نمود.

شکل شماره 3: ماتریس کارفرینی فردی - سازمانی تحقیق

نتیجه گیری

با توجه به نتایج حاصله از میانگین امتیاز ویژگی های فردی کارآفرینی در سه بندر مذکور مشخص شده که در هر سه بندر حوزه شمال کشور ویژگی هایی مانند رهبری، کارگروهي، تمایل به خودگردانی درکار، پویاگرایی و خلاقیت در سطح خوبی قرار دارند. این در حالیست که ویژگی هایی همانند مدیریت تغییر، ریسک پذیری، روحیه حل مسئله و ترس از شکست در سطح پایینی قرار دارند و در سایر خصیصه ها مانند مسئولیت پذیری، اعتماد به نفس، قدرت مذاکره و کیفیت کار هر سه بندر در سطح متوسطی قرار گرفته اند.

در زمینه شاخص های کارآفرینی سازمانی از حیث درونی نتایج حاصل از میانگین نمرات در سه بندر فوق الذکر حاکی از آن است که ویژگی مانند سیستمهای دارای پایین ترین نمره است به عبارتی سیستم تحقیق و توسعه، سیستم کارانه، سیستمهای مالی در سازمان، سیستم ارزشیابی کارکنان و مشتریان و سیستم پشتیبانی مالی از پروژه های کارآفرینانه در سازمان ضعیف و ناکارآمد است. همچنین شاخص فرهنگ دارای نمره پایین است یعنی فرهنگ کارآفرینانه، تعهد کارکنان به کار در سازمان و اصرار ورزیدن به تحقق یافتن

دورنمای سازمان پایین است. در مقابل شاخصه ساختار که بیان کننده ساختار سازمانی و تعیین سلسله مراتب اداری است دارای نمره بالایی است و نیز شاخص مهارتها رتبه بالایی داشته است که به عبارتی هوشمندی کارکنان مورد توجه سازمان بوده و قابلیت های یادگیری کارکنان نیز مورد توجه سازمان است. سایر شاخص ها همانند استراتژی سازمان که تا چه حد برای کارکنان و مشتریان شفاف است و یا استراتژی تمایل به تغییر در سازمان، آینده نگری در سازمان و غیره در سطح متوسط قرار دارند.

در خصوص شاخصهای کارآفرینی سازمانی از جنبه بیرونی نتایج حاصل از میانگین نمرات در سه بندر اصلی حوزه شمال کشور بیان کننده آن است که شاخص صنعت و تکنولوژی نمره بالایی دارند به این معنا که سازمان در صنعت دریایی پویا و در بکار بردن تکنولوژی های روز در دریا پیشرفته است. در مقابل در شاخصهای فرهنگ اجتماعی و اقتصاد نمره پایینی دارد، به این معنا که فرهنگ صرفه جویی در سازمان و وفاداری به اخلاقیات حرفه ای در سطح پایینی قرار دارد و قصد بر اصلاح وضع موجود هم کمتر دیده می شود. در حوزه اقتصاد هم میزان انحراف در تخصیص بودجه ها زیاد بوده و یا میزان تاکید بر روی توسعه سرمایه (انسانی - معنوی) کم است. شاخصهای دیگری که در کارآفرینی سازمانی از حیث بیرونی در سطح پایینی قرار داشته بازار است که شامل توفیق پایین سازمان در جذب خطوط کشتیرانی در رقابت با کشورهای همسایه بوده و یا وجود بنادر زیان ده در سطح سازمان و نیز توفیق پایین سازمان بنادر در توسعه موفق بخش خصوصی از جمله نقاط ضعفی است که باید در ارتقاء آنها تلاش شود.

نمودارهای زیر بیان کننده درجه بندی شاخص های کارآفرینی فردی و سازمانی (درونی و بیرونی) در سه بندر اصلی کشور در حوزه شمال می باشند. مطابق جدول شماره 5 شاخص های کارآفرینی فردی در بین سه بندر مذکور ملاحظه می شود، شاخص کارگروهی و قدرت مذاکره از میانگین نمرات بالاتری به نسبت 14 شاخص دیگر برخوردار هستند و در بندر نوشهر قدرت حل مسئله بعنوان پایین ترین شاخص و در بندر انزلی مدیریت تغییر و در بندر امیرآباد ریسک پذیری و ترس از شکست پایین ترین مقادیر شاخص های کارآفرینی فردی را از آن خود نمودند.

مطابق جدول شماره 6 با انجام مقایسه شاخص های کارآفرینی سازمانی در بین سه بندر مهم شمال کشور شاخص صنعت در تمامی بنادر بالاترین سطح را داراست، یعنی سازمان بنادر را در صنعت دریایی و بندری بسیار پویا می دانند اما در شاخص بازار پایین ترین سطوح از آن خود نموده است. به عبارتی سازمان بنادر و دریانوردی از بین 14 شاخص کارآفرینی سازمانی از نظر سه بندر عمده شمال کشور دچار ضعف مهمی می باشد.

با عنایت به اینکه سازمان بنادر و دریانوردی بعنوان بزرگترین سازمان تخصصی دریایی و بندری کشور بوده و چابکی و پویایی آن در رونق اقتصادی کشور به خصوص توسعه بخش های خصوصی کشور در حوزه بندری و دریایی بسیار موثر است و از طرفی بدلیل موقعیت سوق الجیشی خاصی که خلیج فارس و دریای عمان در منطقه دارد، لذا تقویت روحیه کارآفرینی در این سازمان مادر تخصصی می تواند تحولی خاص در شکل گیری شرکتهای کسب و کار متوسط و کوچک 30 ایجاد نماید. با عنایت نظر به این مهم شناسایی، ارزیابی و اولویت بندی شاخص های کارآفرینی در سه بندر مهم و اصلی کشور (اداره کل بنادر و دریانوردی استان گیلان، اداره کل و منطقه ویژه اقتصادی بندر امیرآباد و اداره کل بنادر و دریانوردی استان مازندران) با نام بنادر انزلی، امیرآباد و نوشهر در این تحقیق مورد مطالعه قرار گرفتند و در نتیجه جدول زیر بیانگر ترتیب اولویت و یا رتبه بندی کارآفرینی در سه بندر فوق می باشد.

با توجه به رتبه کارآفرینی در بنادر فوق الذکر می توان چنین نتیجه گرفت که زمینه توسعه کسب و کار و سرمایه گذاری در بندر انزلی بیش از دو بندر دیگر است و پس از آن بندر امیرآباد و سپس بندر نوشهر مستعد توسعه کسب و کار و سرمایه گذاری هستند و قطعا امکان توسعه کسب و کارهای کارآفرینانه کوچک و متوسط به تبع تقسیم بندی فوق برای بخش خصوصی مهیا تر می باشد.

پیشنهادات آتی

از آنجا که موضوعات کارآفرینی در کشور بسیار جدید و با اهمیت است و تحقیقات بسیار کمی درخصوص ارزیابی و تاثیر کارآفرینی درحوزه های مختلف اجرایی کشور انجام شده، پیشنهاد می گردد در راستای تحقیقات تکمیلی آتی توسط محققان نسبت به ارزیابی و اولویت بندی شاخص های کارآفرینی در حوزه بنادر مهم کل کشور در جنوب هم مطالعه مشابهی صورت گیرد و گام بعدی در سازمان بنادر و دریانوردی در ستاد تهران که هسته مرکزی بوده و کلیه تصمیمات هیئت مدیره سازمان از این ناحیه صادر شده و به کل بنادر کشور ابلاغ می گیرد صورت پذیرد تا بتوان در نهایت نقاط قوت و ضعف شاخص های کارآفرینی را در سازمان بنادر و دریانوردی شناسایی کرد و آنگاه برای رفع نقاط ضعف از این منظر توصیه های تخصصی و اجرایی ارائه نمود تا سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان سازمان کارآفرین ، الگوی مناسبی برای سایر سازمانهای دولتی کشور که فعالیت تخصصی دارند مطرح گردد. یقیناً هرآنچه سازمان مذکور به فضای کارآفرینانه نزدیک شود امکان توسعه کسب و کار برای بخش های خصوصی مرتبط با حوزه های دریایی و بندری بیشتر مهیا شده و کشور را به سمت اقتصاد مقاومتی به نگرش به تولید و اشتغال بیشتر نزدیک می گرداند.

منابع:

- انصاری، محمد تقی؛ سلمانی زاده، عباس. نوآوری در سازمان ها بر مبنای کارآفرینی سازمانی، راهبرد توسعه، 1388؛ 18: 185-166 #
- بهرام زاده، محمد مهدی؛ باورصاد، بلقیس؛ جعفرپور، محمود؛ ارزش نقش جو سازمانی در روحیه کارآفرینی دانش آموزان مقطع متوسطه شهر اهواز، مجله علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، 1389؛ 5(1)، 180-151 #
- بوکا، سیدایمان؛ جمالی، غلامرضا؛ محمدی زنجیرانی، داریوش. شناسایی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر کارآفرینی مطالعه موردی سازمان تأمین اجتماعی، پژوهش های علوم انسانی، 1392؛ 5(25): 36-19 #
- تقی زاده، هوشنگ؛ تاری، غفار؛ بینا گوگ تپه، بهروز؛ ارزیابی تأثیر ابعاد ساختاری سازمان بر گرایش به کارآفرینی (مطالعه موردی)، فصلنامه مدیریت صنعتی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، 1391؛ 7(20): 48-35 #
- خاکی، غلامرضا؛ روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی، تهران، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مرکز تحقیقات علمی کشور؛ کانون انتشاراتی درایت، 1389، 53 #
- صفری، سعید؛ عباسی، رضا؛ سلطانی علی آباد، مژگان. شناسایی شاخص های ارزیابی عملکرد کارآفرینی سازمانی، فصلنامه رشد فناوری، 1395؛ 46: 67-61 #
- طلایی، قدرت اله؛ الگوی سنجش کارآفرینی شرکتی با توجه به شاخص های درون سازمانی و اثرگذاری آن بر کارآفرینی (مطالعه موردی: بنگاه های صنعت نساجی استان یزد)، توسعه کارآفرینی، 1390؛ 3(12): 203-185 #
- عربیون، ابوالقاسم؛ عبدا... زاده، غلامحسین؛ شریف زاده، ابوالقاسم؛ محسنی، احمد؛ شناسایی و اولویت بندی شاخص های تعیین کننده ی کارآفرینی کسب و کارها، توسعه کارآفرینی، 1389؛ 2(8): 97-65 #
- محمدکاظمی، رضا؛ قاسمی، حمید؛ رستم بخش؛ محمدرضا. شناسایی و تحلیل موانع رفتاری کارآفرینی سازمانی در سازمان تربیت بدنی (وزارت ورزش) کشور، پژوهش های معاصر در مدیریت ورزشی، 1390؛ 1(2)، 89-1 #
- مدرسی عالم، زهره؛ داودی، آزاده؛ شاخص های دیده بان جهانی کارآفرینی و ارزیابی آن در ایران (طی سالهای 1387 - 1391)، فصلنامه سیاستهای مالی و اقتصادی، 1393، 8(2)، 146-125 #
- مؤمنی، منصور؛ فعال قیومی، علی؛ تحلیل های آماری با استفاده از SPSS تهران: انتشارات کتاب نو، 1389 #
- میرفخرالدینی، حیدر؛ زارع احمدآبادی، حبیب؛ دشتکی، علیرضا. بررسی رابطه کارآفرینی شرکتی و تعالی عملکرد سازمانی در شرکت پیشگامان کویر یزد، کاوش های مدیریت بازرگانی، 1391؛ 8: 74-46 #
- ناظمی، امیر؛ قدیری، روح ا... آینده نگاری از مفهوم تا اجرا، انتشارات مرکز صنایع نوین، تهران، ایران؛ 1385 #
- نصیر زاده، عبدالمهدی؛ فراهانی، ابوالفضل؛ رضایی، شمس الدین؛ وطن دوست، مریم؛ ارزیابی کارآفرینی مدیران کل تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران، پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، 1392؛ 2(3)، 144-129 #
- هومن، حیدرعلی؛ مدل یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل. تهران، 1388 #

Alvarez, S A., Barney, J B. Opportunities, Organizations, and Entrepreneurship, *Strat. Entrepreneurship J.* ۲۰۰۸, ۲: ۱۷۱-۱۷۳. #

Bryant, P T. *Entrepreneurship and Organizations*. IE Business School-IE University, Madrid, Spain, previous edition article by Martinelli, A. ۲۰۰۱؛ ۷: ۴۵۴۵-۴۵۵۲. #

Dumana, L., Bedükb, A., Köylüoğluc, A S., Ay. K. *Entrepreneurship Culture at SMEs: A Case Study in Konya, Procedia - Social and Behavioral Sciences.* ۲۰۱۵؛ ۲۰۷: ۴۹۲-۵۰۱. #

- Klein, Peter. G., T. Mahoney, Joseph., M. Mc.Gahan, Anita., N. Pitelis, Christos. *Capabilities and Strategic Entrepreneurship in Public Organizations*, *Strategic Entrepreneurship Journal*, ۲۰۱۳; ۷(۱), ۷۰-۹۱.#
- Link, A. N., Scott, J. T., *Government as entrepreneur: Evaluating the commercialization success of SBIR projects*. *Research Policy*, ۲۰۱۰; ۳۹ (۵): ۵۸۹-۶۰۱. #
- Momete, D C. *Fostering innovation and entrepreneurial culture in Romania through engineering higher education programs*. *Procedia Economics and Finance*. ۲۰۱۵; ۲۲: ۱۶۸ – ۱۷۴. #
- Oosterbeek, Hessel; Van Praag, Mirjam; IJsselstein, Auke. *The impact of entrepreneurship education on entrepreneurship competencies and intentions: An evaluation of the Junior Achievement Student Mini-Company Program, Faculty of Economics & Business, University of Amsterdam, and Tinbergen Institute*, ۲۰۰۸. <http://ssrn.com/abstract=۱۱۱۸۲۵۱>.#
- Raja, K. G., Rose, Swapna. *Evaluating the differences between Managerial and Executive level Personal Competencies -A critical analysis of select IT companies*, *BHAVAN'S INTERNATIONAL JOURNAL OF BUSINESS*, ۲۰۱۰; ۴(۲). ۷۱-۷۶.#
- Robles, Lorena; Zárraga-Rodríguez, Marta. *Key Competencies for Entrepreneurship*, *Procedia Economics and Finance*, ۲۰۱۵; ۲۳. ۸۲۸-۸۳۲.#
- Roblesa, L., Zárraga-Rodríguez, M. *Key Competencies for Entrepreneurship*, *Procedia Economics and Finance*. ۲۰۱۵; ۸۲۸ – ۸۳۲. #
- Yazdi Moghaddam, Javad; Khorakian, Alireza; Mahrati, Yaghoob. *Organizational Entrepreneurship and Its Impact on the Performance of Governmental Organizations in the City of Mashhad*, *Procedia Economics and Finance*, ۲۰۱۵; ۱۶۹. ۷۵-۸۷.#
- Yazdanshenas, M. *Designing a Conceptual Framework for Organizational Entrepreneurship in the Public Sector in Iran*, *Iranian Journal of Management Studies*, ۲۰۱۴; ۷(۲). ۳۶۵-۳۹۰.#

پی نوشت ها

1. Entrepreneurship
2. Likert
3. Risk taking
4. Creative
5. Responsibility
6. Dynamic
7. Problem solving
8. Change management
9. Quality of work
10. Innovation
11. Leadership
12. Teamwork
13. Self-director
14. Self esteem
15. Negotiating

16. *Fear of failure*
17. *Structure*
18. *Strategy*
19. *Systems*
20. *Staff*
21. *Style*
22. *Skills*
23. *Culture*
24. *Government*
25. *Market*
26. *Industry*
27. *Technology*
28. *Economy*
29. *Socio- culture*
30. *Small and Medium size Enterprises (SMEs)*